

سیستم معاهدات سازمان ملل متحد

معاهدات عبارتند از موافقت‌نامه‌های رسمی بین دولت‌ها که مسئولیت‌ها و تعهدات طرفین را مشخص می‌کنند. معاهدات بین‌المللی حقوق بشر از طریق فرایند مذاکره بین کشورهای عضو سازمان ملل تهیه شده و هدف آن‌ها ارائه مجموعه‌ای از استانداردهای مشترک و پذیرفته شده است. سپس کشورها تصمیم می‌گیرند که خود را به طور رسمی ملزم به رعایت استانداردهای مورد اشاره در معاهدات کنند یا خیر.

کشورها از طریق امضاء قطعی یا تصویب، پذیرش، تأیید یا الحاق به معاهده تمایل و رضایت خود را برای انجام تعهدات مورد اشاره در آن اعلام می‌کنند. به محض این‌که کشوری تبدیل به یکی از طرفین معاهده شود، معاهده برای آن کشور از لحاظ قانونی لازم‌الاجرا خواهد بود. یکی از مهم‌ترین گام‌های تبدیل شدن به یکی از طرفین معاهده، امضاکردن آن است. معاهدات در بر دارنده یک بند مختص امضا هستند که در آن مکان و زمان امضا و دوره اعتبار آن تعریف و مشخص می‌شود. معاهدات مذکور همچنین روش‌هایی را که کشورهای امضا کننده به واسطه آن‌ها تبدیل به یکی از طرفین می‌شوند نیز مشخص می‌کنند، که از جمله این روش‌ها می‌توان به تصویب، پذیرش، تأیید یا الحاق اشاره کرد.

وقتی کشوری یک معاهده را امضا یا تصویب کند یا به آن ملحق شود، می‌تواند شروط یا اعلامیه‌هایی را در آن وارد کند که بیانگر ابطال یا تغییر اثرات قانونی یک ماده خاص از معاهده هستند. شروط به کشورها اجازه می‌دهند که تبدیل به یکی از طرفین معاهده شده و در عین حال خود را از تعهد به یک ماده، بخش یا بند خاص که تمایلی به تبعیت از آن ندارند معاف کنند. به‌عنوان مثال بنگلادش با استدلال تضاد با قانون اسلام و شریعت، شرطی را به [کنوانسیون رفع هرگونه تبعیض علیه زنان \(CEDAW\)](#) اضافه کرد.

علاوه بر این، کشورها می‌توانند یک **پروتکل اختیاری** را به یک معاهده اضافه کنند. پروتکل‌های اختیاری می‌توانند راهنمایی‌هایی را در خصوص رویه‌های جاری در معاهدات ارائه کرده یا بخش‌های زیادی از معاهده را در بر گیرند. معمولاً پروتکل‌های اختیاری معاهدات حقوق بشر خود معاهدات مستقل کوچکی هستند که آن دسته از کشورها که جزء طرفین معاهده اصلی نیستند می‌توانند آن‌ها را امضا یا تصویب کرده یا به آن‌ها ملحق شوند.

برای کسب اطلاعات بیشتر درباره این فرایند به [کتابچه راهنمای معاهدات سازمان ملل متحد](#) مراجعه کنید.

امضا: کشورها با امضا کردن یک معاهده از آن حمایت کرده و موافقت می‌کنند که مطابق مفاد آن عمل کرده و کاری در تضاد با اهداف آن انجام ندهند. اما امضا کردن سبب نمی‌شود که کشوری به طور قانونی موظف به پیروی از معاهده شود. برای این که معاهده از لحاظ قانونی برای یک کشور لازم‌الاجرا شود، کشور مذکور باید آنرا تصویب کرده یا به آن ملحق شود. در بعضی موارد کشورها معاهده را امضا کرده اما هیچگاه آن را مورد تصویب یا الحاق قرار نمی‌دهند.

تصویب: کشورها با تصویب یک معاهده موافقت خود را برای متعهد شدن به آن نشان می‌دهند. هنگامی که دستگاه قانون‌گذاری یک کشور معاهده‌ای را تصویب کند، کشور مذکور از لحاظ قانونی به معاهده و مفاد آن متعهد خواهد شد. این فرایند در کشورهای مختلف به شیوه‌های متفاوتی انجام می‌شود.

پذیرش یا تأیید یک معاهده پس از امضاء آن نیز همان تأثیر قانونی تصویب را داشته و قوانین به همان شکل اعمال می‌شوند، مگر این‌که در معاهده به گونه‌ای دیگر ذکر شده باشد. اگر به موجب معاهده پذیرش یا تأیید بدون امضاء قبلی امکان‌پذیر باشد، این پذیرش یا تأیید به منزله الحاق تلقی شده و قوانین مربوط به الحاق در خصوص آن اعمال می‌شوند.

الحاق: کشورها با ملحق شدن به معاهده‌ای که پیشتر توسط سایر کشورها به مذاکره گذاشته و امضا شده است، موافقت خود را با تعهد قانونی به مفاد آن اعلام می‌کنند. الحاق همان تأثیر قانونی تصویب، پذیرش یا تأیید را دارد، اما پیش از آن معاهده امضا نمی‌شود. در فرایند الحاق کشورها "سند تصویب" را ارائه می‌کنند که نامه‌ای رسمی است از سوی رئیس‌جمهور (شخص اول مملکت) آنها به دبیرکل سازمان ملل. هیچ کشوری حق ملحق شدن به یک معاهده را ندارد، مگر آن‌که این امر به وضوح بیان شده یا امضاکنندگان با آن موافقت کرده باشند.